

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ
В УМОВАХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Агрономія

Спеціальність Н1 Агрономія

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина

Затверджено на засіданні кафедри
протокол №2
від “23” вересня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи раціонального землекористування в умовах західного регіону
Викладачі	Карбівська Уляна Миронівна
Контактний телефон	(0342)59-61-72
Е-mail викладача	suliana.karbivska@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Курс / семестр	3/5
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua /
Консультації	Очно – кожного понеділка, дистанційно – через е-мейл та месенджер – щоденно у робочі години

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна “Основи раціонального землекористування в умовах західного регіону” спрямована на формування у студентів знань, умінь і навичок щодо екологічно безпечного, економічно ефективного та соціально відповідального використання земельних ресурсів в умовах західного регіону України.

У межах курсу розглядаються особливості обґрунтовано-кліматичних умов, структури землекористування, сучасні тенденції та проблеми управління земельними ресурсами цього регіону. Особливу увагу приділено питанням збереження та відновлення родючості ґрунту, мінімізації деградаційних процесів (ерозії, підтоплення, заболочення), оптимізації використання агроландшафтів та інтегрованим підходам до управління землею.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета дисципліни. Формування у студентів цілеспрямованого виявлення особливостей раціонального землекористування в умовах західного регіону України, володіння знаннями та практичними навичками з екологічно безпечного, економічно ефективного та соціально-відповідного використання земельних ресурсів.

Завдання курсу

- Ознайомлення студентів із природно-кліматичними особливостями та структурою землекористування західного регіону України.
- Вивчення сучасних методів оцінки земельних ресурсів.
- Аналіз основних проблем землекористування (ерозія, деградація, підтоплення, заболочення) та розробка заходів з їх мінімізації.
- Опанування принципів раціонального використання агроландшафтів із застосуванням адаптивних технологій.
- Вивчення нормативно-правових аспектів управління земельними ресурсами.
- Ознайомлення з новітніми технологіями моніторингу та управління земельними ресурсами (ГІС-технології, дистанційне зондування Землі).
- Формування практичних навичок із розробок заходів щодо відновлення та підвищення родючості ґрунту.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність	
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>	
Загальні компетентності (ЗК)	
<p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК7. Здатність застосовувати знання в практичній ситуації.</p> <p>ЗК8. Навички здійснення безпечної діяльності.</p> <p>ЗК11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p>	
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
<p>СК1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництва, землеробства, селекції та насінництва, агрохімії, плодівництва, овочівництва, ґрунтознавство, кормовиробництва, механізація в рослинництві, захист рослин).</p> <p>СК5. Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані в галузях сільськогосподарського виробництва.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії.</p> <p>СК9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.</p>	
Програмні результати навчання	
<p>ПРН2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.</p> <p>ПРН4. Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.</p> <p>ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.</p> <p>ПРН10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.</p> <p>ПРН11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.</p> <p>ПРН15. Планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції.</p> <p>ПРН16. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.</p>	

5. Організація навчальної дисципліни	
Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість

Лекції	20		
Практичні заняття	10		
Самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс/рік навчання	Нормативна/вибіркова
5	201 Агрономія	3	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам.роб
Тема 1. Вступ до курсу. Сучасний стан земельних ресурсів. Проблеми землекористування. Поняття, мета та завдання сталого, раціонального землекористування.	2	-	4
Тема 2. Природно-кліматичні та ґрунтові умови західного регіону України. Структура та специфіка землекористування в західному регіоні. Раціональне використання земельного фонду.	2	-	8
Тема 3. Ґрунтозахисні контурно-меліоративні системи землекористування. Шляхи відновлення родючості та підвищення якості ґрунтів.	2	2	8
Тема 4. Ресурсо- та ґрунтозберігаючі технології вирощування сільськогосподарських культур.	4	2	8
Тема 5. Технології раціонального використання осушуваних земель.	2	2	8
Тема 6. Технології раціонального використання кислих і малопродуктивних земель. Особливості біоценотичного забруднення ґрунтів.	4	2	8
Тема 7. ГІС-технології та дистанційне зондування у землекористуванні.	2	2	6
Тема 8. Нормативно-правові аспекти землекористування. Перспективи розвитку землекористування в західному регіоні. Міжнародний досвід запровадження методики раціонального землекористування.	2	-	10
Всього	20	10	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи (вересень – грудень): 1) активність на лекційному та практичних заняттях – 1 бал; 2) усні відповіді на практичних заняттях з використанням презентацій; підготовка доповідей, есе, тощо – максимально - 5 балів (обов'язковою є дві оцінки із п'яти практичних занять); 3) одна контрольна робота (письмова форма/дистанційна із використанням комп'ютерних технологій) – максимально 5 балів. 4) самостійна робота – здійснюється як в
---	---

	аудиторний так і поза аудиторний час із наперед визначених робочою програмою тем (максимально - 25 балів). Мінімальна кількість балів допуску до заліку – 25 балів. Максимальна кількість балів допуску до заліку – 50 балів. Залік – 50 балів Підсумкова оцінка – максимум 100 балів (мінімум 50 балів).
Вимоги до письмових робіт	Обов'язковим є написання однієї контрольної роботи. Результат роботи оцінюється максимально - 5 балів. Контрольна робота – охоплює матеріал лекційних тем. Кількість запитань: 4. Запитання відкритого типу (без варіантів відповідей). Час виконання: 80 хв. (в межах практичного заняття) / або у дистанційній формі із використанням тестових технологій. Загальна кількість питань – 40. На одне поставлене питання є чотири варіанти відповідей, одна з яких правильна). Критерії оцінювання: Контрольна робота максимально оцінюється у 5 балів. При цьому, 5 балів виставляється, коли усі питання розкриті повністю, наведені конкретні приклади описаних понять та феноменів з ґрунтовним аналізом їх характерних особливостей. 4 бали – питання розкриті не в повній мірі, з мінімальною кількістю прикладів та характерних особливостей, проте студент дав відповіді на всі питання. 3 б. - студент не дав відповідь на два питання, проте дав часткові відповіді на решта питань 2 б. виставляється студенту, який не відповів на жодне питання контрольної роботи або не розкрив зміст жодного із питань.
Практичні заняття	Робота на практичних заняттях оцінюється за наступними критеріями: - активність на занятті та підготовлений конспект згідно плану практичного заняття - 1 бал; - опрацювання проблемних питань та їх усне обговорення в дискусійній формі (доповнення, відповіді на запитання викладача, висловлювання своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань, тощо) - 3 бали; - виступ із доповіддю на питання, яке визначене планом практичного завдання - 4 бали (за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню); - якщо при виступі проявлена ґрунтовна підготовка, висловлюється власна точка зору щодо означеної проблеми, яка підкріплюється відповідною аргументацією, використовується попередньо розроблена презентація, подані правильні відповіді на уточнюючі запитання викладача та студентів - 5 балів. Таким чином участь в роботі практичних занять може забезпечити отримання до 5 балів за одне заняття. В межах 5

	запланованих семінарських занять є обов'язковою 1 (одна) усна відповідь.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок, які отримав здобувач. Студент допускається до підсумкового контролю (залік) за умови виконання усіх запланованих видів робіт і отримання 25 і більше балів (максимально – 50).
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік
7. Політика навчальної дисципліни	
Письмові роботи	Планується, що студент упродовж семестру виконують одну контрольну роботу. Варіант контрольної роботи включає в себе завдання різних типів та рівнів складності.
Академічна доброчесність	Політика дисципліни "Основи раціонального землекористування в умовах західного регіону" передбачає дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Відвідування занять	Студенти зобов'язані відвідувати усі заняття (лекції та практичні), незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення студентів до складання семестрового контролю. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх передбачених видів робіт.
Неформальна освіта	Сертифікат про проходження курсу (Udemy, Prometheus, Coursera, DAAD), зміст якого частково або повністю відповідає змісту дисципліни дає можливість замінити або доповнити підсумковий тестовий контроль згідно з «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника».
8.Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Беспалько Р. І., Казімір І. І. Раціональне використання і охорона земель: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2011. 400 с. 2. Дроздяк М.В., Казьмір П.Г. Просторова організація агроландшафтів: навч. посіб. Львів, 2007. 185 с. 3. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 р. № 962. 4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р.. № 2768-III. 	

5. Кривов В. М. Навчальний модуль «Охорона та використання земель»: методичний посібник. Київ: НУБіП, 2010. 240 с.
6. Курило В. І. Навчальний модуль «Охорона навколишнього середовища та раціональне використання земельних ресурсів»: методичний посібник. Київ: НУБіП, 2010. 180 с.
7. Лико Д. В., Лико С. М., Долженчук В. І., Портухай О. І. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів: навч.-метод. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 664 с.
8. Лико Д. В., Лико С. М., Долженчук В. І., Портухай О. І. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів. Гельветика. 2019. 864 с.
9. Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. Природно-сільськогосподарське районування України : монографія. Київ : ЦП «Компринт». 328 с.
10. Мисик Г. А., Куліковський Б.Б. Основи меліорації і ландшафтознавства. смт Немішаєве : НМЦ, 2006. 68 с.
11. Організація сільськогосподарського використання земель на ландшафтно-екологічній основі / За заг. ред. проф. П.Г. Казьміра. Львів : Львів. нац. агроуніверситет, 2009. 254 с.
12. Організація сільськогосподарського використання земель на ландшафтно-екологічній основі / За заг. ред. проф. П.Г. Казьміра. Львів: Львів. нац. агроуніверситет, 2009. 254 с.
13. Панас Р.М. Раціональне використання та охорона земель : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2008. 352 с.
14. Паньків З.П. Земельні ресурси: Навчальний посібник. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 272 с.
15. Протиерозійна організація території : навч. посіб. / В.І. Обласов, Н.Г. Балик. Київ : Аграрна освіта, 2009. 215 с.
16. Світличний О.О., Чорний С.Г. Основи ерозієзнавства : підручник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. 266 с.
17. Шепак В. В. Моніторинг та охорона земель: навч. посіб. Полтава : ПолтНТУ, 2017. 120 с